

Tranbjerggårdens Vandværk De første 50 år

Tranbjerggårdens Vandværk, der ligger mellem Ebeltoft og Dråby i et område med både sommerhuse og helårshuse, har i løbet af de 50 år leveret ca. 1,2 mio. m³ vand.

Vandværket blev etableret i 1961 på initiativ af områdets lodsejere ved et møde på Spørring Kro. Lodsejernes grunde omkring Tranbjerggården lå tæt på Dråby ved Ebeltoft og kom til at give navn til vandværket. Der blev nedsat en gruppe på tre personer, der udarbejdede vedtægter for både en grundejerforening og et vandværk.

Den stiftende generalforsamling fandt sted den 9. maj 1962 på Molshytten, hvor vandværkets første love for blev vedtaget. De drivende kræfter bag etablering af vandværket var blandt andre lærer Dall fra Randers og assurandør Kaj Kristensen.

Etablering af værket

I december 1962 kom tilladelsen til at bore og indvinde vand fra Landvæsenskommissionen for Randers Amtsrådsreds. Vandværket måtte indvinde 8.000 m³ pr. år og maksimalt 100 m³ i døgnet. Dengang regnede man med, at 55 sommerhuse, to helårshuse og yderligere 40 udstykkede grunde ville tilslutte sig.

Tinglysning af retten til både at placere vandværket på gårdejer Peter Søndergårds gård, Tranbjerggården, og retten til færdsel, etablering af vandledninger og en evt. fremtidig ny boring fulgte i februar 1963. Gårdejeren fik en engangserstatning på 2.500 kr.

Nu kunne brøndborer Magnus Jensen, Vrinders, udføre en boring til ca. 15 meters dybde, hvorfra vandet blev leveret direkte til forbrugerne uden nogen form for behandling. Vandværkets bygninger blev delvist nedgravet i terræn.

Vandet har et højt jernindhold, anseligt manganindhold og et aggressivt kuldioxid, er svagt blakket, men bakteologisk særdeles tilfredsstillende til drikkebrug.

Tank, pumper og filtre

I slutningen af 1960'erne etableres det første trykfilteranlæg, to hydroforbeholdere og rentvandsbeholderen, som blev placeret ved siden af vandværksbygningen, og den ligger også delvis under terræn. Desuden blev installationerne udvidet med tre nye rentvandspumper fra Grundfos (9 m³/time og 4,5 bar). Filteret medførte en kraftig forbedring af vandkvaliteten, så alle stillede krav blev efterlevet. Vandet var dog stadig middelhårdt.

Kamp for overlevelse

I løbet af 1970'erne og starten af 1980'erne var Ebeltoft Kommune flere gange ude efter at få vandværket lukket, da kredslægen mente, at vandet fra værket var for dårligt. Dette til trods for, at alle kravene til vandkvaliteten var opfyldt. Kommunens tanke var, at forbrugerne skulle deles mellem Egsmarkstrand og Boeslum Bakker Vandværker, men ingen af vandværkerne var videre interesserede i at overtage Tranbjerggårdens Vandværks forbrugere.

Endelig – i 1983 – lykkedes det at få tilladelse til en ny boring, og samtidig blev indvindingstilladelsen forøget til 38.000 m³ om året. Den nye boring når ned i 54 meter, hvor de nederste 10 meter står i kalk uden filterkastning. Prøvepumpningen gav 38 m³ vand pr. time. Samtidig blev der købt og installeret et nyt trykfilter fra Kemic – dette filter er stadig i drift og fungerer upåklageligt.

Vandtab af dimensioner

1983 gav også det største vandtab i værkets historie, da Ebeltoft Kommunen i forbindelse med et kloakarbejde beskadigede en forsyningsledning. Ca. 30.000 m³ vand gik tabt, før utætheden blev fundet. Kommunen dækkede halvdelen af reparationsomkostningerne.

Forbrugerudvikling

Fra campingpladsen, som var den største forbruger, kom der jævnligt klager over manglende vandtryk. Derfor blev der i 1984 lagt en ny, direkte ledning til glæde for campingpladsens gæster.

Op gennem 1980'erne steg antallet af forbrugere: I 1986 var der i alt 160 forbruger, som aftog 38.500 m³ vand, hvoraf campingpladsen aftog 15.000 m³.

I den sidste halvdel af 1980'erne stod det klar, at boringen fra 1963 ikke var tidssvarende, da den kun gik ned i 15 meters dybde og en ny boring blev etableret i 1992. Den gik ned i 59 meter med de nederste 10 meter i kalkmagasin uden filterkastning og foringsrør. Prøvepumpningen gav 54 m³ i timen. Der blev installeret en råvandpumpe med en kapacitet på 19 m³/time. Dermed kunne man sløjfe den ældste boring.

1993 blev der sat vandure op hos alle forbrugere, da det fra 1994 blev et krav, at der skulle opkræves vandafgift til staten. Afgiften startede med 1 kr. pr. m³, som over de næste fire år steg til 5 kr. pr. m³. Vandforbruget i 1993 lå på 41.000 m³, året efter, da der blev afregnet efter aktuelt forbrug, faldt vandforbruget til 24.000 m³.

I 1995, hvor der var tilsluttet 171 forbrugere, faldt vandforbruget til lige under 20.000 m³

I de følgende år steg antallet af andelshaver til ca. 320, og samtidig steg vandforbruget med ca. 50 pct. Forbruget er senere faldet lidt så, vi i dag pumper ca. 26.000 m³ vand ud om året. Campingpladens forbrug er også faldet kraftigt, så det svarer til knap 20 pct. af den leverede vandmængde.

Modernisering og energibesparelse

I 2008 blev råvandspumperne udskiftet til frekvensstyrede pumper, for at få en mere jævn belastning af trykfiltret. I vinterhalvåret bliver der eksempelvis nu pumpet ca. 12 timer i døgnet, hvor der med de oprindelige store pumper kun blev pumpet få timer i døgnet.

Ligeså fik rentvandspumperne ny frekvensstyring, som sammen med en ny kompressor nedsatte vandværkets elforbrug med 40 pct. Ved samme lejlighed blev vandværkets bygning renoveret indvendig.

Rentvandspumperne blev skiftet ud i 2009, hvilket igen gav en energigevinst, så vandværkets samlede forbrug nu ligger på omkring 0,57 kWh/m³.

I dag forsyner vandværket 316 andelshaver: En campingplads, ca. 130 sommerhuse og ca. 180 helårshus. I vinterhalvåret pumpes 40 til 45 m³ vand pr. døgn, og i de hårdest belastede sommerdøgn, kan vi komme op på ca. 180 m³ pr. døgn.

Alle værkets forsyningsledninger er enten af PE, hvid eller grå pvc, så vandspildet i jorden ligger under 1 pct. af vandforbruget.

Planerne for fremtiden er, at der omkring 2020 skal investeres i ny rentvandsbeholder, vandværksbygning og teknisk udstyr.

Vandværkets fem formænd:

Kaj Kristensen:	1962-1966
Svend Kobech:	1966-1976
Søren Loft:	1976-1983
Bent Jørgensen:	1983-2006
Per Sieg:	2006-